

უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეების შერჩევის 1 წლიანი პროცესის ქრონოლოგია

2018 წლის 24 დეკემბერს, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს (შემდგომში „საბჭო“) მდივანმა, გიორგი მიქაუტაძემ საბჭოს სხდომაზე მოულოდნელად უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის კანდიდატთა 10 კაციანი სადავო სია წარადგინა. სიას მხარი საბჭოს 11-მა წევრმა დაუჭირა და პარლამენტს იმავე დღეს გადაეგზავნა. კანდიდატების ნომინირება დახურულ კარს მიღმა, უკიდურესად გაუმჭვირვალედ და საეჭვოდ სწრაფად მოხდა. პროცესს ფართო პოლიტიკურ-საზოგადოებრივი პროტესტი და საერთაშორისო საზოგადოების მწვავე კრიტიკა მოჰყვა. წარმოქმნილი წინააღმდეგობის ფონზე, წარდგენილ კანდიდატებს თავიანთი კანდიდატურების პარლამენტიდან უკან გამოთხოვა მოუწიათ.

ამის შემდეგ, პარლამენტმა კანდიდატების შესარჩევი კრიტერიუმებისა და პროცედურების შექმნაზე დაიწყო მუშაობა, თუმცა პროცესი მნიშვნელოვანი ხარვეზებით წარიმართა. მმართველი გუნდის მიერ წარმოდგენილი პროექტი, პროცესში მონაწილე მრავალი დამოუკიდებელი აქტორის მიერ სასამართლოში მოქმედი გავლენიანი მოსამართლეების (ე.წ. კლანის) ინტერესებზე მორგებულად შეფასდა. სამწუხაროდ, პარლამენტმა არ გაითვალისწინა ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციების შენიშვნები, ასევე ვენეციის კომისიისა და ODIHR-ის რეკომენდაციების მნიშვნელოვანი ნაწილი. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეებით დაკომპლექტების პროცესმა საგრძნობლად დააზიანა ქვეყნის რეპუტაცია საერთაშორისო პარტნიორებში და პროცესის მიმართ სრული უნდობლობა ჩამოაყალიბა.

საბოლოოდ, შექმნილი საკანონმდებლო ჩარჩოს საფუძველზე, საბჭომ პარლამენტს 20 კანდიდატისგან შემდგარი სია წარუდგინა, საიდანაც 2019 წლის 12 დეკემბერს პარლამენტმა თანამდებობაზე 14 კანდიდატი აირჩია. არჩეული მოსამართლეების უმრავლესობა სასამართლოში არსებული კლანის ან ხელისუფლების ინტერესების გამტარებლად მოიაზრება. გარდა ამისა, მნიშვნელოვანი კითხვები არსებობს მათი უმრავლესობის კვალიფიკაციასთან დაკავშირებით.

ამ დოკუმენტით „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო“ და „საქართველოს დემოკრატიული ინიციატივა“ განვითარებულ მოვლენათა სრულ ქრონოლოგიას წარმოგიდგენთ:

ახალი წესები

2018 წლის 16 დეკემბერს საქართველოს ახალი პრეზიდენტის, სალომე ზურაბიშვილის ინაუგურაციის შემდეგ, ძალაში საქართველოს კონსტიტუციის ახალი რედაქცია შევიდა, რომელიც უზენაეს სასამართლოსთან დაკავშირებით გარკვეულ ცვლილებებს ითვალისწინებს. კერძოდ:

- უზენაეს სასამართლოში უნდა იყოს არანაკლებ 28 მოსამართლე (იმ დროისათვის უფლებამოსილებას უმაღლეს ინსტანციაში 11 მოსამართლე ახორციელებდა);
- უზენაესი სასამართლოს წევრობის კანდიდატებს პარლამენტს, პრეზიდენტის ნაცვლად, იუსტიციის უმაღლესი საბჭო წარუდგენს;
- უზენაესი სასამართლოს წევრები, 10 წლიანი ვადის ნაცვლად, უვადოდ, საპენსიო ასაკის მიღწევამდე აირჩევიან.

კონსტიტუციის ახალი რედაქციის ძალაში შესვლას, მოუმზადებელი შეხვდა საქართველოს პარლამენტი. კერძოდ, მოუწესრიგებელი იყო კანონი, სადაც ის კრიტერიუმები და პროცედურები უნდა ყოფილიყო განერილი, რომლის საფუძველზეც იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს უზენაესი სასამართლოს კანდიდატები უნდა შეერჩია.

ზინველი ნომინაცია - მოულოდნელი და გაუგებრებელი პროცესი

2018 წლის 24 დეკემბერს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს სხდომაზე მოულოდნელად, საბჭოს მდივანმა, მოსამართლე გიორგი მიქაუტაძემ, უზენაესი სასამართლოს კანდიდატების 10 - კაციანი სია წარმოადგინა. დღემდე უცნობია და ვერც იმ დროს გასცა საბჭომ დამაჯერებელი პასუხები, თუ რა პროცესის შედეგად შეირჩა სიაში მყოფი 10 კანდიდატი. მაგალითად, ერთ-ერთ ინტერვიუში საბჭოს წევრმა და ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს თავმჯდომარემ, მოსამართლე დიმიტრი გვრიტიშვილმა, ვერ დაასახელა კონკრეტულად სად და რა ვითარებაში შედგა სია. 10 - კაციანი სიის შედგენის პროცესის შესახებ მან მინიმალური ინფორმაციაც კი ვერ წარუდგინა საზოგადოებას. კანდიდატების შესახებ ინფორმაცია არ ჰქონდათ, მათ შორის, საბჭოს არამოსამართლე წევრებს - ნაზი ჯანებაშვილსა და ანა დოლიძესაც, რომლებმაც აღნიშნულის თაობაზე საჯარო განცხადებებიც გააკეთეს და საბჭოს მდივანი საჯაროდ გააკრიტიკეს. გარდა იმისა, რომ სიის ფორმირება დახურულ კარს მიღმა, გაუმჭვირვალედ მოხდა, სიაში მყოფი კანდიდატების ვინაობამ ფართო საზოგადოებრივი პროტესტი გამოიწვია.

სიის შემადგენლობა შემდეგნაირი იყო:

 <p>მიხეილ ჩიჩიკაძე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს თავმჯდომარე</p>	 <p>ლევან გვიშიანი ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს თავმჯდომარე</p>	 <p>გიორგი მიქაუტაძე იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მდივანი</p>	 <p>თამარ ადნანი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე</p>	 <p>დავით გვიშიანი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე</p>
 <p>გიორგი შაჩავაძე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე</p>	 <p>მარიამ მისკავაძე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე</p>	 <p>ნინო ჯაპარიძე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე</p>	 <p>ნინო სარლოვა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე</p>	 <p>კაკაია ნიორიძე უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე</p>

 თანამდებობები განსაზღვრულია კანდიდატების წარდგენის დროისათვის არსებული მდგომარეობით

10 - კაცთან სიაში მოხვედრილი კანდიდატების აბსოლუტური უმრავლესობა სასამართლოში მოქმედი გავლენიანი ჯგუფის ლიდერები, წევრები ან მათი მხარდამჭერები იყვნენ. ამასთან ზოგიერთი მათგანის სახელი უახლოეს წარსულში გახმაურებულ, პოლიტიკურად მოტივირებულ საქმეებს და სასამართლოში არსებულ არაფორმალურ მმართველობას უკავშირდებოდა. სიის პირველი ნომერი კი სისტემაში ყველაზე გავლენიანი მოსამართლე, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს თავმჯდომარე, **მიხეილ ჩინჩალაძე** იყო.

სიას მხარი 3 არამოსამართლე წევრის გარდა (ირმა გელაშვილი, ნაზი ჯანგბაშვილი და ანა დოლიძე) საბჭოს ყველა სხვა წევრმა დაუჭირა.

ეს პროცესი მალევე, არასამთავრობო ორგანიზაციებმა, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს კრიტიკულად განწყობილმა არამოსამართლე **წევრებმა**, სახალხო დამცველმა და სხვა პროფესიულმა **ჯგუფებმა** მწვავედ გააკრიტიკეს. **იმავე დღეს, 12-მა არასამთავრობო ორგანიზაციამ განცხადება გაავრცელა** და შეშფოთება გამოთქვა უხეში პროცედურული დარღვევების შედეგად წარდგენილი სიის და სიაში შესული კანდიდატების გამო. არასამთავრობო ორგანიზაციებმა პარლამენტს მოუწოდეს მხარი არ დაეჭირათ დასახელებული კანდიდატებისთვის და დაუყოვნებლივ დაეწყოს საკანონმდებლო ცვლილებებზე მუშაობა, რომლითაც შეუზღუდავდნენ სასამართლოში არსებულ გავლენიან მოსამართლეებს თვითნებური გადაწყვეტილებების მიღების შესაძლებლობას.

26 დეკემბერს პროცესს სახალხო დამცველი **გამოეხმაურა** და პარლამენტს უზენაესი სასამართლოს წევრთა შერჩევის პროცესის შეჩერებისკენ მოუწოდა. საზოგადოების მწვავე კრიტიკის ფონზე, პარლამენტის იმდროინდელმა თავმჯდომარემ, ირაკლი კობახიძემ **განაცხადა**, რომ **პროცესი შეჩერდებოდა და წარდგენილი სიის განხილვა საგაზაფხულო სესიაზე მოხდებოდა**, მას შემდეგ, რაც საკანონმდებლო ორგანო შეიმუშავებდა შერჩევისათვის შესაბამის პროცედურებს და კრიტერიუმებს.

27 დეკემბერს კოალიციამ „დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის“ პარლამენტს **მთხოვდა**, საერთოდ უარი ეთქვა წარდგენილი კანდიდატების სიის განხილვაზე და მიეღო კონსტიტუციისა და საერთაშორისო პრაქტიკასთან შესაბამისობაში მყოფი საკანონმდებლო ცვლილებები. კოალიციის შეფასებით, მხოლოდ ამის შემდეგ უნდა დაწყებულიყო შერჩევის პროცესი თავიდან. პარლამენტის იმდროინდელმა თავმჯდომარემ, ირაკლი კობახიძემ ამის შემდეგ **განაცხადა**, რომ მოსამართლეთა სია განახლდებოდა.

შიდა რევიზიისკენაა საპარლამენტო უზიარებლობა

27 დეკემბერს პარლამენტის იურიდიულ საკითხთა კომიტეტის იმდროინდელმა თავმჯდომარემ, ეკა ბესელიამ, თანამდებობიდან გადადგომის შესახებ **განაცხადა**, თუმცა ოფიციალური განცხადება მოგვიანებით, 31 დეკემბერს დაწერა. **მისი განმარტებით, თანამდებობის დატოვებით მან პარლამენტში უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის კანდიდატების განხილვის პროცესი შეაჩერა.** ეკა ბესელიამდე პარლამენტის იურიდიულ საკითხთა კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილის პოსტი დატოვა ვანო ზარდიაშვილმა. ვანო ზარდიაშვილი წლებია საბჭოში არსებულ გავლენიან მოსამართლეებსა და ხელისუფლებას შორის საკონტაქტო პირად **მიჩნევა**. იგი ყველაზე გავლენიანი მოსამართლის მიხეილ ჩინჩალაძის ახლო მეგობარია და წარსულში სასამართლოში არსებული გავლენიანი მოსამართლეების ჯგუფისთვის ხელსაყრელ კანონებს აქტიურად ლობირებდა.

მოსამართლეთა კანის პასუხი კრიტიკას და აჩასამთავრობოთა კოალიციის ჩაქსნა

27 დეკემბერს პარლამენტში 10 კაციანი სიის შეჩერების ფონზე, საბჭომ ლევან მურუსიძესთან (წარსულში არაერთი განმარტებული და პოლიტიკურად მოტივირებული საქმის განმხილველი მოსამართლე), თანამდებობაზე მისი უვადოდ დანიშვნის მიზნით, გასაუბრება დანიშნა. ეს ქმედება, როგორც [სამოქალაქო](#) საზოგადოების, ასევე დეპუტატების ნაწილისა და საბჭოს კრიტიკულად განწყობილი წევრების მხრიდან [შეფასდა](#), როგორც **ნომინირებული კანდიდატების განხილვის შეჩერების გამო, საბჭოს მხრიდან** „პარლამენტისათვის გაცემული პასუხი“. ნაბი ჯანგბაშვილის შეფასებით, „[საბჭოს გავლენიანი მოსამართლეები] ამით ალბათ ამბობენ, რომ კი ბატონო, თქვენ არ ნიშნავთ ჩინჩალაძეს, მაგრამ ჩვენ დავნიშნავთ მურუსიძეს, რადგან ჩვენ ამის უფლება გვაქვს.“ საბოლოოდ, სხდომაზე **ლევან მურუსიძე თანამდებობაზე უვადოდ დანიშნა**.

28 დეკემბერს ლევან მურუსიძის თანამდებობაზე უვადოდ დანიშვნასთან დაკავშირებით, მწვავე [განცხადებები](#) გაკეთდა როგორც დეპუტატების ნაწილის, ასევე სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლებისა და საბჭოს კრიტიკულად განწყობილი წევრების მიერ.

29 დეკემბერს კოალიციამ „დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის“ მიხეილ ჩინჩალაძის, ლევან მურუსიძის და **საბჭოს იმ წევრების გადადგომა მოთხოვა, რომლებმაც კლანური პრინციპით მიღებულ გადაწყვეტილებებს მხარი დაუჭირეს**. „გადანწყვეტილებებში“ როგორც 24 დეკემბერს კანდიდატების ნომინირების შესახებ მიღებული გადაწყვეტილება, ასევე ლევან მურუსიძის უვადოდ დანიშვნა იგულისხმებოდა.

მოგვიანებით მსგავსი მოთხოვნით აქციებიც გაიმართა, შეიქმნა სხვადასხვა პეტიციები და მანიფესტები. პარალელურად პროტესტი გამოთქვეს სხვადასხვა პოლიტიკური ჯგუფის წარმომადგენლებმაც.

საკანდაიდებო უმრავლესობაში კრიზისი გაგრძელდა

31 დეკემბერს პარლამენტის იურიდიულ საკითხთა კომიტეტის იმდროინდელმა თავმჯდომარემ ეკა ბესელიამ, თავმჯდომარის პირველი მოადგილის პოსტზე მისი თანაგუნდელი და მოკავშირე გედევან ფოფხაძე წარადგინა, რაც იმას ნიშნავდა, რომ ეკა ბესელიას გადადგომის შემდეგ თავმჯდომარის უფლებამოსილება სწორედ მას უნდა შეესრულებინა. კომიტეტმა ფოფხაძეს მხარი [დაუჭირა](#).

მოგვიანებით, 2019 წლის 3 იანვარს, დეპუტატი გედევან ფოფხაძე ფრაქცია „ქართულმა ოცნებამ“ კომიტეტიდან [გაიწვია](#), რის შედეგადაც მას, როგორც თავმჯდომარის, ასევე მოადგილის უფლებამოსილების განხორციელების შესაძლებლობაც ჩამოერთვა. ეკა ბესელიას, ყოფილი გუნდი, გედევან ფოფხაძის წარდგენის გამო, რეგლამენტის დარღვევაში ადანაშაულებდა.

ახალ პროცედურაზე მუშაობა და კანდაიდური პოლიტიკური პროცესები

12 იანვარს პარლამენტის იმდროინდელი სპიკერი ირაკლი კობახიძე თანამშრომლობის მიზნით საბჭოს მდივანს - გიორგი მიქაუტაძეს შეხვდა. კობახიძემ [დააანონსა](#), რომ პარლამენტი მოსამართლეთა შერჩევის პროცედურებსა და კრიტერიუმებზე მუშაობას იწყებდა.

21 იანვარს „მართლმსაჯულების გადასარჩენად“ კიდევ ერთი აქცია გაიმართა. სამოქალაქო საზოგადოების მოთხოვნები [იგივე](#) იყო - კლანის ლიდერი მოსამართლეების **მიხეილ ჩინჩალაძის, ლევან მურუსიძის და საბჭოს იმ წევრების გადადგომა, რომელთაც კლანური პრინციპებით მიღებულ გადაწყვეტილებებს მხარი დაუჭირეს**.

იმავე დღეს, მწვავე საზოგადოებრივი პროტესტის ფონზე, ნომინირებულმა კანდიდატებმა თავად მიმართეს პარლამენტს და საკუთარი კანდიდატურები გამოიხმეს.

24 იანვარს კოალიციამ ბრიფინგი გამართა და დაანონსა, რომ პარლამენტის მიერ შექმნილ სამუშაო ჯგუფში, სადაც კრიტერიუმები და პროცედურები უნდა შემუშავებულიყო, მონაწილეობას არ მიიღებდა. ამის მიზეზი ის გახდა, რომ ხელისუფლება ამ საკითხზე მუშაობას სწორედ იმ პირებთან ერთად აპირებდა, რომელთაც მონაწილეობა მიიღეს სადავო 10 - კაციანი სიის წარდგენაში. კოალიციის განმარტებით, არსებული შემადგენლობით სამუშაო ჯგუფის შენარჩუნება ემსახურებოდა მხოლოდ პროცესის კოსმეტიკურ შელამაზებას. ამის მიუხედავად, კოალიციამ პარლამენტის თავმჯდომარეს უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეების შერჩევის კრიტერიუმებთან და პროცედურებთან დაკავშირებით, წინადადებები და რეკომენდაციები მაინც წარუდგინა.

26 იანვარს მოსამართლეთა კონფერენცია ჩატარდა, სადაც მოსამართლეები ერთხმად უჭერდნენ მხარს მოსამართლეთა გავლენიანი ჯგუფის წარმომადგენლებს და საჯაროდ ცდილობდნენ იმის დემონსტრირებას, რომ ისინი დამოუკიდებლები იყვნენ თავიანთ საქმიანობაში.

27 იანვარს სამუშაო ჯგუფის პირველი შეხვედრა გაიმართა, რომელიც აქციის ფონზე მიმდინარეობდა. აქციის ორგანიზატორების აზრით, პარლამენტის იმჟამინდელი სპიკერი ირაკლი კობახიძე საბჭოს წევრებსა და მოსამართლეთა გავლენიანი ჯგუფის იმ წარმომადგენლებთან ერთად აპირებდნენ ცვლილებების შემუშავებას, „რომლებიც ცდილობდნენ, ამ ქვეყნისთვის უვადოდ მიესაჯათ უსამართლო და მორჩილი მოსამართლეები უზენაეს სასამართლოში.“ კოალიცია შეხვედრაში არ მონაწილეობდა. სამუშაო ჯგუფი, კოალიციის გარდა, სხვა მონაწილეებმაც დატოვეს.

27 იანვარს, გვიან ღამით, საქართველოს პარლამენტის დეპუტატის, რომელიც აქტიურად ეწინააღმდეგებოდა კლანის წევრების უზენაეს სასამართლოში არჩევას, პირადი ცხოვრების ამსახველი კადრები გავრცელდა. აღნიშნულს დეპუტატი მის მიმართ პირად ანგარიშსწორებას უკავშირებდა.

5 თებერვალს „ქართული ოცნების“ პოლიტსაბჭოს განცხადება გავრცელდა, რომელიც ღიად უჭერდა მხარს, მათ შორის, მოსამართლეთა გავლენიანი ჯგუფის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებას უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის კანდიდატების ნომინირებასთან დაკავშირებით.

11 თებერვალს „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ ორგანიზება გაუწია დისკუსიას: „როგორ გადავარჩინოთ სასამართლო სისტემა“, სადაც ფართო საზოგადოებრივი ჩართულობა იყო და სხვადასხვა აქტორები ერთი პრობლემის ირგვლივ გაერთიანდნენ. შეხვედრას ესწრებოდნენ სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლები, სახალხო დამცველი, საერთაშორისო მისიების წარმომადგენლები, პოლიტიკოსები, ჟურნალისტები, ბიზნეს ასოციაციების წარმომადგენლები, ადვოკატები, სამეცნიერო წრეების წარმომადგენლები, სამოქალაქო აქტივისტები და სხვა ჯგუფები.

15 თებერვალს, იმ პირობებში, როდესაც ხელისუფლების მიერ მომზადებულ პროექტს ქვეყნის შიგნით არცერთი მოკავშირე არ ჰყავდა, პარლამენტის იმდროინდელმა თავმჯდომარემ ირაკლი კობახიძემ, საერთაშორისო პარტნიორებთან შეხვედრის შემდეგ, განცხადება გააკეთა, რომ საერთაშორისო პარტნიორებმა დოკუმენტი მოიწონეს და აღნიშნეს, რომ ხელისუფლება „სწორი მიმართულებით მიდიოდა“. ამ ფაქტს მოგვიანებით მართლმსაჯულების საკითხით დაინტერესებული სხვადასხვა აქტორი გამოეხმაურა და დიპლომატიური მისიის ხელმძღვანელებს მიმართა. მიმართვაში ისინი დიპლომატიურ მისიებს სასამართლო რეფორმის შედეგების კიდევ ერთხელ შეფასებას სთხოვდნენ და იმედს იტოვებდნენ, რომ შეხვედრაზე წინსწრებით, სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციის გარეშე, კანონპროექტისთვის მხარდაჭერა არ იყო გამოცხადებული მათი მხრიდან.

16 თებერვალს „მართლმსაჯულების გადასარჩენად“ კიდევ ერთი პეტიცია შეიქმნა. საზოგადოების მოთხოვნები არ იცვლებოდა, მთავარ მოთხოვნად კვლავ, უსამართლობის სიმბოლოდ ქცეული მოსამართლეების მიხეილ ჩინჩალაძის, ლევან მურუსიძის და იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს იმ წევრების გადადგომა რჩებოდა, რომელთაც კლანური პრინციპით გადანყვეტილებების მიღებას დაუჭირეს მხარი.

21 თებერვალს პარლამენტის დეპუტატმა, ეკა ბესელიამ პლენარულ სხდომაზე სიტყვის გამოსვლისას განაცხადა, რომ ირაკლი კობახიძე არ იყო „პარლამენტის ღირსეული თავმჯდომარე“ და კონსტიტუციის ღირსება სინამდვილეში მაშინ იყო დასაცავი, როდესაც „შპარგალკები მოდიოდა იმ მუხლებში, რომელიც მოსამართლეებს ეხებოდა“. ბესელიას განცხადებით, პარლამენტის თავმჯდომარემ ვერ გაბედა და დეკემბრის ბოლო კვირაში წინააღმდეგობა ვერ გაუწია მოსამართლეებს. მისი განცხადებით სწორედ ირაკლი კობახიძე ითხოვდა დასახელებული 10 კაციანი სია დაჩქარებულად, დეკემბერშივე განხილულიყო.

პლენარულ სხდომაზე დეპუტატ ეკა ბესელიას კანონპროექტს მმართველმა გუნდმა მხარი არ დაუჭირა, სადაც ის მოსამართლეების უკადოდ არჩევის შეჩერებას ითხოვდა. ამის გამო ბესელიამ „ქართული ოცნება“ დატოვა. ამის შემდეგ, ეტაპობრივად, უმრავლესობის დატოვება სხვა დეპუტატებმაც დაიწყეს. საბოლოოდ, პარტია „ქართულმა ოცნებამ“ მიმდინარე მოვლენების ფონზე პარლამენტში საკონსტიტუციო უმრავლესობა დაკარგა.

22 თებერვალს კოალიცია კვლავ ჩაერთო სასამართლო რეფორმის სამუშაო ჯგუფის საქმიანობაში, რადგან ხელისუფლების მხრიდან ფორმატის ცვლილების გადანყვეტილება იქნა მიღებული. კოალიციამ შეხვედრაზე 5 პრინციპული საკითხი დააყენა, რომელიც მისი შეფასებით, მოსამართლეთა კანდიდატების შერჩევის პროცესის შედარებით სამართლიან გარემოში ჩატარების პერსპექტივას გააჩენდა და მხოლოდ ერთი ინტერესთა ჯგუფის მიერ კანდიდატების პარლამენტში წარდგენის შესაძლებლობის რისკებს შეასუსტებდა. ირაკლი კობახიძემ, რომელიც სამუშაო ჯგუფს ხელმძღვანელობდა, არცერთი მათგანის გათვალისწინების მზაობა არ აჩვენა, რის გამოც კოალიციამ ჯგუფი კვლავ დატოვა. ნიშანდობლივია, რომ კანონპროექტის ავტორებს, კოალიციის მიერ დასახელებული საკითხების ნაწილის ასახვა ვენეციის კომისიის რეკომენდაციების შემდეგ მაინც მოუხდათ.

26 თებერვალს ადვოკატების ნაწილმა კამპანია „აიცილე მურუსიძე“ დაიწყო. ეს მოთხოვნა, მათივე განცხადებით სხვა „ოლიობურ“ მოსამართლეებსაც, მათ შორის, მაგალითად, მიხეილ ჩინჩალაძესაც ეხებოდა.

6 მარტს პარლამენტის დეპუტატებმა ეკა ბესელიამ, ლევან გოგიჩაიშვილმა და გედევან ფოფხაძემ დისციპლინური საჩივარი შეიტანეს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მოსამართლე წევრების სერგო მეთოფიშვილისა და დიმიტრი გვრიტიშვილის წინააღმდეგ. საჩივრის ავტორები აცხადებდნენ, რომ მოსამართლეების განცხადებები ცალსახად პოლიტიკურ შინაარსს ატარებდა¹, რაც მოსამართლის საქმიანობისთვის შეუფერებელია.

6-დან 11 მარტამდე პარლამენტში დარეგისტრირდა ეკა ბესელიას, ირაკლი კობახიძის და „ევროპული საქართველოს“ მიერ ერთმანეთისგან დამოუკიდებლად ინიცირებული კანონპროექტები, უზენაეს სასამართლოს მოსამართლეთა შერჩევის წესთან დაკავშირებით. პარლამენტს იმავე თემაზე საკანონმდებლო წინადადებით იუსტიციის საბჭოს არამოსამართლე წევრებმა, ანა დოლიძემ და ნაზი ჯანებაშვილმა მიმართეს. სამუშაო ჯგუფს თავისი მოსაზრებები გაუგზავნა ასევე საბჭოს კიდევ ერთმა არამოსამართლე წევრმა, ირმა გელაშვილმა.

¹ 24 დეკემბრის მოვლენების შემდეგ, საბჭოს წევრებს, განსაკუთრებით სერგო მეთოფიშვილსა და დიმიტრი გვრიტიშვილს, არაერთხელ დაუფიქსირებიათ როგორც პოლიტიკური, ისე არაეთიკური შინაარსის მოსაზრებები გარკვეული დეპუტატების, არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებისა და საბჭოს არამოსამართლე წევრების - ნაზი ჯანებაშვილისა და ანა დოლიძის მისამართით.

! დეპუტატების მიერ წარდგენილ კანონპროექტებს შორის განსხვავება შევიძლიათ იხილოთ მითითებულ მისამართზე: <https://bit.ly/2XPWNJz>

20 მარტს საპარლამენტო უმრავლესობამ „საერთო სასამართლოების შესახებ“ კანონში ცვლილებები პირველი მოსმენით ისე მიიღო, რომ ამ საკითხზე ვენეციის კომისიის რეკომენდაციებს და მოსაზრებებს არ დაელოდა. კანონპროექტის საკომიტეტო განხილვები ცხარე დისკუსიისა და კრიტიკის ფონზე მიმდინარეობდა.

25 მარტს კოალიციამ „დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის“ ვენეციის კომისიისა და ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ბიუროს, უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეების შერჩევის კანონპროექტთან დაკავშირებით, წერილობით მიმართა და კანონპროექტი სასამართლო ხელისუფლებისთვის დამაზიანებლად შეაფასა.

16 აპრილს ვენეციის კომისიამ ე.წ. „პარლამენტის თავმჯდომარის კაბინეტის“ მიერ მომზადებულ კანონპროექტზე დასკვნა გამოაქვეყნა, რომელიც თითქმის ყველა იმ ძირითად რეკომენდაციას ითვალისწინებდა, რაც სამოქალაქო სექტორს ჰქონდა.

ნა წინა ვენეციის კომისიის დასკვნაში

ვენეციის კომისია თავის დასკვნაში აღნიშნავს, რომ ამ მოწვევის პარლამენტის მიერ უზენაესი სასამართლოს თითქმის სრულად დაკომპლექტება, იმ პირობებში როდესაც იუსტიციის საბჭოს მიმართ ნდობა დაბალია, ხოლო ქვეყანა არის არჩევნების მოლოდინში, ვერ დაიმსახურებს ნდობის სათანადო ხარისხს. შესაბამისად, ვენეციის კომისია მოუწოდებს ამ მოწვევის პარლამენტს, **დანიშნოს მოსამართლეთა მხოლოდ ის რაოდენობა, რაც აუცილებელია სასამართლოს ფუნქციონირებისთვის, მაგრამ არაუმეტეს არსებული ვაკანსიების რაოდენობის ნახევრისა.**

ასევე, ვენეციის კომისიის რეკომენდაციებით:

- არამოსამართლე კანდიდატებისათვის უნდა გაუქმდეს საკვალიფიკაციო გამოცდის ჩაბარების ვალდებულება;
- უნდა გაუქმდეს ფარული კენჭისყრა და კანდიდატები შეფასდნენ ქულებით, ხოლო მათი კვალიფიკაციის შესახებ ინფორმაცია იყოს საჯარო;
- იუსტიციის საბჭომ დაასაბუთოს გადანყვეტილება კანდიდატის ნომინირების შესახებ, რომლის გასაჩივრება იქნება შესაძლებელი;
- საბჭოს ის წევრი, რომელიც მონაწილეობს კონკურსში, მთლიანად უნდა ჩამოშორდეს კონკურსის მიმდინარეობას;
- უნდა გაიზარდოს კანდიდატების როგორც სამუშაო გამოცდილების, ასევე ასაკობრივი ცენზი.

1 მაისს პარლამენტმა 87 ხმით 33 ხმის წინააღმდეგ კანონპროექტი მესამე მოსმენით, საბოლოოდ მიიღო, სადაც ვენეციის კომისიის რეკომენდაციების მნიშვნელოვანი ნაწილი გათვალისწინებული არ იქნა. კანონპროექტში აისახა რეკომენდაციის ის ნაწილი, სადაც ვენეციის კომისია კანდიდატებისათვის მოსამართლეთა საკვალიფიკაციო გამოცდის გაუქმებაზე მიუთითებდა.

3 მაისს საქართველოში ევროკავშირის ელჩმა, კარლ ჰარცელმა განცხადება გააკეთა და პარლამენტის მიერ ვენეციის კომისიის რეკომენდაციების განხილვისთვის ასე მცირე დროის დათმობა შეაფასა როგორც - „ხელიდან გამვებული შესაძლებლობა“.

საბოლოოდ, ხელისუფლების მხრიდან ჩატარებულმა პროცესმა და ვენეციის კომისიის რეკომენდაციების დიდი ნაწილის უგულებელყოფამ, მნიშვნელოვანი რეპუტაციული ზიანი მიაყენა ქვეყანას.

კონკურსის დასაწყისი საბჭოში

🏠 **11 მაისს** საბჭომ უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის კანდიდატების შესარჩევი კონკურსი დაიწყო.

🏠 **7 ივნისს** საბჭომ უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის 139 კანდიდატი დაარეგისტრირა. მიუხედავად იმისა, რომ რეგისტრაციის მომენტიდან, კანონის მიხედვით, კანდიდატების შესახებ ინფორმაცია საჯარო უნდა ყოფილიყო, საბჭომ არასამთავრობო ორგანიზაციებს, „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველოსა“ და „ღია საზოგადოების ფონდს“ ამ ინფორმაციის მიწოდებაზე უარი უთხრა. კანდიდატებში არაერთი ისეთი გვარი მოხვდა, რომელთა წარსულ საქმიანობასთან დაკავშირებით გარკვეული კითხვები არსებობს. ერთ-ერთი კანდიდატი მოქმედი გენერალური პროკურორი, შალვა თადუმაძეც იყო. მასთან დაკავშირებით ეჭვები გამოითქვა, რომ შესაძლოა უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარეობისთვის ამზადებდნენ.

🏠 **20 ივნისს** კოალიციამ „დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის“ უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის შერჩევის შემდგომი ეტაპებიდან, საბჭოს ორი წევრის ჩამოცილება მოითხოვა. კოალიციამ მიიჩნია, რომ რადგან საზოგადოებისთვის ცნობილი გახდა საბჭოს მოსამართლე წევრის, თამარ ონიანისა და ერთ-ერთი კანდიდატის, ზურაბ აზნაურაშვილის ნათესაური კავშირის შესახებ, იგი ინტერესთა კონფლიქტის საფუძვლით უნდა ჩამოშორებოდა პროცესს. რაც შეეხება საბჭოს მეორე წევრს, ზაზა ხარებავას, მისი წარდგენა პარლამენტში კანონის არსებითი დარღვევით მოხდა, რაც მისთვის უფლებამოსილების შეწყვეტის აშკარა წინაპირობას წარმოადგენდა. შესაბამისად, კოალიციის პოზიციით, ზაზა ხარებავა, საკუთარი ნებით უნდა ჩამოცილებოდა საბჭოში ნებისმიერი საკითხის განხილვასა და უარი ეთქვა კენჭისყრაში მონაწილეობაზე. საბოლოოდ პროცესს არცერთი მათგანი არ ჩამოშორებია.

🏠 **28 ივნისს** უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეთა შერჩევის პროცესი სახალხო დამცველმა შეაფასა და მნიშვნელოვან დარღვევებზე ისაუბრა. სახალხო დამცველის შეფასებით ფარული კენჭისყრის ეტაპზე ბიულეტენებში დაფიქსირდა საეჭვო დამთხვევები, რამაც გარკვეული კითხვები გააჩინა. პრობლემად შეფასდა ასევე „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველოსთვის“ იმ ინფორმაციის დაფარვა, რომელიც კონკურსის ფარგლებში კანდიდატებმა საბჭოს წარუდგინეს. სახალხო დამცველმა რეკომენდაცია გასცა ამ ინფორმაციის გასაჯაროების თაობაზე.

🏠 **11 ივლისს** საბჭოს არამოსამართლე წევრებმა ანა დოლიძემ და ნაზი ჯანგაშვილმა მნიშვნელოვანი დარღვევების გამო უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის შერჩევის პროცესის შეწყვეტა და კონკურსის თავიდან გამოცხადება მოითხოვეს. მთავარ დარღვევებად საბჭოს წევრები, საბჭოს მიერ არასამთავრობო ორგანიზაციებისათვის უზენაესი სასამართლოს კანდიდატების შესახებ კანონით გათვალისწინებული საჯარო ინფორმაციის არ გადაცემასა და იმ საეჭვო დამთხვევებზე უთითებდნენ, რომლებიც სახალხო დამცველის განცხადებით, საბჭოს მიერ ფარულად შერჩეული 50 კანდიდატის ბიულეტენებში დაფიქსირდა.

🏠 **12 ივლისს** საბჭომ კანდიდატების შესახებ საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე გადაწყვეტილება მხოლოდ მას შემდეგ მიიღო, რაც სახალხო დამცველის, სახელმწიფო ინსპექტორისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებს მოუსმინა. იმ დრომდე არაერთი მოთხოვნის მიუხედავად, საბჭო კანდიდატების შესახებ ინფორმაციას არ ასაჯაროებდა პერსონალურ მონაცემთა დაცვის მოტივით.

საბჭოური კანდიდატებთან გასაუბრების პროცესი

❏ **17 ივლისს** გასაუბრების ეტაპის დაწყების პარალელურად, კოალიციამ „დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის“ მიმდინარე პროცესი [შეაფასა](#). კოალიციის პოზიციით, პროცესი მნიშვნელოვანი დარღვევებით მიმდინარეობდა. პრობლემად დასახელდა: ინტერესთა კონფლიქტის შემთხვევები; პროცესში საბჭოს არაუფლებამოსილი წევრის, ზაზა ხარებავას მონაწილეობა; კანდიდატის, გიორგი მიქაუტაძის მიერ საბჭოს აპარატის ხელმძღვანელობა; პირველ ფარულ კენჭისყრაზე ბიულეტენებში გამოვლენილი საეჭვო დამთხვევები და ასევე, იმ გადაწყვეტილების მიღების გაჭიანურება, რომელიც კანდიდატების შესახებ ინფორმაციის გასაჯაროებას ეხებოდა.

❏ **19 ივლისს** საბჭოს ორმა წევრმა, ნაზი ჯანეზაშვილმა და ანა დოლიძემ გასაუბრების პროცესი სამუშაო საათების ამონურვის შემდეგ პროტესტის ნიშნად [დატოვეს](#). მიზეზად მიუთითეს, რომ საბჭო ფორსირებულად ცდილობდა კანდიდატებთან გასაუბრებას, რათა სია აგვისტოს თვეში წარედგინათ პარლამენტისთვის. გასაუბრებები დღის განმავლობაში, დაახლოებით 10-11 საათის მანძილზე გრძელდებოდა. პროცესი უწყვეტად, მცირე შესვენებებით მიმდინარეობდა, რაც საბოლოოდ ართულებდა მუშაობას, როგორც საბჭოს წევრებისა და აპარატისთვის, ასევე პროცესის მონიტორინგის განმახორციელებელი ორგანიზაციების წარმომადგენელთათვის.

❏ **24 ივლისს** არასამთავრობო ორგანიზაციათა კოალიციამ [განცხადება](#) გაავრცელა იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მხრიდან გენდერული უთანასწორობისა და არაპირდაპირი დისკრიმინაციის პრაქტიკის თაობაზე. კერძოდ, საბჭოს მხრიდან მოსამართლეებთან გასაუბრებების არანორმირებული გრაფიკით წარმართვა საბჭოს მოსამართლე ქალების მიმართ ირიბ დისკრიმინაციას წარმოადგენდა.

❏ **15 აგვისტოს** საბჭო ბოლო კანდიდატს გაესაუბრა და ამით გასაუბრების პროცესი [დასრულდა](#).

❏ **16 აგვისტოს** საბჭოს ორმა წევრმა, ნაზი ჯანეზაშვილმა და ანა დოლიძემ, საბჭოს წინ უზენაესი სასამართლოს შენობის ფასადის მაკეტი მიიტანეს და ბრიფინგი - პერფომანსი [გამართეს](#). ამით ისინი საბჭოში მიმდინარე პროცესის ფასადურობას და სიყალბეს აპროტესტებდნენ.

❏ **4 სექტემბერს** საბჭომ 48 კანდიდატს² ფარულად უყარა კენჭი და საბოლოოდ პარლამენტისათვის წარსადგენი 20 - კაციანი სია [დაამტკიცა](#). კენჭისყრაში არ მონაწილეობდა საბჭოს ერთ-ერთი წევრი, ანა დოლიძე.

❏ **12 სექტემბერს** კოალიციამ „დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის“ საბჭოში უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეთა კანდიდატების შერჩევის პროცესი [შეაფასა](#). კოალიციის პოზიციით, განვითარებული მოვლენების ანალიზი, მათ შორის, სიის ძირითადად იმ კანდიდატებით დაკომპლექტება, რომელთა მიმართაც წინასწარ კეთდებოდა პროგნოზები, აჩვენებდა, რომ პროცესი მეტწილად ფორმალურ ხასიათს ატარებდა და არ იყო მიმართული მართლმსაჯულების სისტემაში არსებული უმძიმესი პრობლემების მოგვარებისკენ.

მანამდე უკვე დაფიქსირებულ ხარვეზებთან ერთად, კოალიციის განმარტებით, ხარვეზიანად წარმართა გასაუბრების პროცესი. პრობლემად შეფასდა საბჭოს გავლენიანი მოსამართლეების მხრიდან სიტყვიერი თავდასხმები კრიტიკული კითხვების დასმის გამო საბჭოს ორ არამოსამართლე წევრზე, ნაზი ჯანეზაშვილსა და ანა დოლიძეზე, კანდიდატების მიერ გაცემული პასუხები და საბჭოს ზოგიერთი წევრის მხრიდან მინიშნების ან კარნახის გზით მათი დახმარების მცდელობები. კოალიციამ ცალსახად დადებითად შეაფასა საბჭოში ჩატარებული გასაუბრების საჯაროობა, რადგან ამით საზოგადოებამ სასამართლო სისტემაში არსებული რეალური სიტუაცია ნათლად დაინახა.

² პირველი ფარული კენჭისყრის შედეგად შერჩეული 50 კანდიდატიდან 2-მა საკუთარი კანდიდატურა მოხსნა

ამ პროცესში განსაკუთრებით მნიშვნელოვან პრობლემად შეფასდა, რომ ხელისუფლებამ კანონმდებლობის შემუშავების ეტაპზე არ გამოავლინა პოლიტიკური ნება, კონკურსისას მაქსიმალურად კონკურენტუნარიანი გარემო შექმნილიყო და შესაძლებელი გამხდარიყო პარლამენტისათვის ღირსეული კანდიდატების წარდგენა. საბოლოოდ, არსებული ხარვეზი კანონმდებლობის პირობებში შესაძლებელი გახდა სიის იმგვარად ფორმირება, რომელიც ძირითადად სასამართლოში არსებულ გავლენიანი ჯგუფისა და ხელისუფლების ინტერესებში შედიოდა.

შალვა თარაშაძე გენერალური პროკურორი	მამუკა ვასაძე გენერალური პროკურორის პირველი მოადგილე	გიორგი მიქაუშაძე იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მდივანი	თამარ აღანი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე	შალვა ბაგინაშვილი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე
შოთა ბაგაშაძე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე	მირიანა ჯირაშაძე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე	ზაზა სილაშაძე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე	ზლათა შალაშაძე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე	ლაშა ჯირაშვილი თბილისის საქალაქო სასამართლოს მოსამართლე
ლევან მიქაუშვილი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე	ნინო ქალაშვილი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე	ნანა თაშაძე საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარე	ლალი შალაშვილი საკონსტიტუციო სასამართლოს ყოფილი მოსამართლე	კეთევან მიხეაშვილი დამოუკიდებელი ინსპექტორი
ალექსანდრე ჯურავა ადვოკატი	გიორგი ბაგინაშვილი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე	თამარ ბაგინაშვილი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე	მაია ბაგაშაძე უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე	ნანა შალაშაძე უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე

თანამდებობები განსაზღვრულია კანდიდატების წარდგენის დროისათვის არსებული მდგომარეობით

13 სექტემბერს ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებათა ოფისმა (ODIHR), რომელიც მონიტორინგს უწევდა საბჭოში მიმდინარე პროცესს, დასკვნა გამოაქვეყნა. დასკვნა ძირითადად თანხვედრაში იყო კოალიციის შეფასებებთან და მკვეთრად კრიტიკული იყო საბჭოში წარმართულ პროცესის მიმართ. დასკვნაში მოხვდა ინტერესთა კონფლიქტის და ასევე საბჭოს მიერ გადაწყვეტილებების დაუსაბუთებლობის საკითხიც, რასაც, დასკვნის მიხედვით, შესაძლოა სამართლიანი სასამართლოს უფლების დარღვევაც კი გამოეწვია.

17 სექტემბერს „ღია საზოგადოების ფონდმა“ უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის კანდიდატთა ინდივიდუალური პორტფოლიოები წარადგინა, რომლებიც მოგვიანებით პარლამენტის იურიდიულ საკითხთა კომიტეტის წევრებს დაურიგდათ.

19 სექტემბერს საბჭოში არსებულმა გავლენიანმა ჯგუფმა ეუთოს დასკვნა მწვავედ გაკრიტიკა.

22 სექტემბერს „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ კანდიდატების შესახებ ბიოგრაფიული მონაცემები გამოაქვეყნა.

პარლამენტში კანდიდატებთან გასაუბრების პროცესი და პარლამენტი მოვლენები

23 სექტემბერს უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეთა კანდიდატებთან გასაუბრებები განახლდა, ამჯერად პარლამენტში. ამავე დღეს პარლამენტმა მოითხოვა, რომ კენჭისყრამდე, გარკვეულ კანდიდატებს და მათ შორის, შალვა თადუმაძეს, წარედგინა ინფორმაცია უმაღლესი იურიდიული განათლების დიპლომის თაობაზე, სადაც დადასტურებული იქნებოდა, რომ დოკუმენტი კანონისმიერ მოთხოვნას შეესაბამებოდა.³

25 სექტემბერს ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის (PACE) თანამომხსენებლებმა შეშფოთება გამოთქვეს საბჭოში ჩატარებული პროცესის გამო და აღნიშნეს, რომ ახლა უკვე პარლამენტს ჰქონდა უნიკალური შანსი მოსამართლეების შერჩევისას დაშვებული ხარვეზები გამოესწორებინა. მათ ასევე გამოთქვეს იმედი, რომ პარლამენტი 20 - კაციანი სიიდან მხოლოდ იმ რაოდენობას დაამტკიცებდა, რომელიც უზენაესი სასამართლოს ფუნქციონირებისთვის იყო კრიტიკულად მნიშვნელოვანი. განცხადებაში ასევე საუბარი იყო საბჭოში ჩატარებულ ხარვეზიან პროცესზე, დაუსაბუთებელ გადაწყვეტილებებზე, აშკარა ინტერესთა კონფლიქტზე და ასევე, ერთიანი კრიტერიუმების არ არსებობაზე.

30 სექტემბერს საბჭოში არსებულმა გავლენიანმა ჯგუფმა PACE-ს შეფასებაც მწვავედ გააკრიტიკა და აღნიშნა, რომ დოკუმენტში მოყვანილი კრიტიკა დაუსაბუთებელი იყო.

7 ოქტომბერს „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ განცხადება გაავრცელა, სადაც მიუთითებდა, რომ ერთ-ერთი კანდიდატის და მოქმედი გენერალური პროკურორის, შალვა თადუმაძის იურიდიული განათლების დიპლომის ნამდვილობასთან დაკავშირებით გარკვეული კითხვები იყო. კერძოდ, გაუგებარი იყო, როგორ მოახერხა თადუმაძემ 1993 წელს ჩაებარებინა იმ უნივერსიტეტში, რომელიც 1994 წელს დაფუძნდა. ეს საკითხი მოხვდა „ღია საზოგადოების ფონდის“ მიერ მომზადებულ პორტფოლიოშიც. მოგვიანებით, გასაუბრებისას, შალვა თადუმაძემ საკითხთან დაკავშირებით გარკვეული განმარტებები გააკეთა, თუმცა არსებულ კითხვებზე პასუხი ვერ გასცა, რასაც უკვე კოალიცია „დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის“ გამოეხმაურა.

8 ოქტომბერს სახალხო დამცველმა იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის კანდიდატების შერჩევის მონიტორინგის ანგარიში წარადგინა. ანგარიშში არაერთ პრობლემასთან ერთად იმ სამ კანდიდატზე იყო საუბარი, რომლებსაც კანონით მოთხოვნილი განათლების ხარისხი არ უდასტურდებოდათ. ეს კანდიდატები ზაზა თავაძე, შალვა თადუმაძე და მირანდა ერემაძე იყვნენ.

8 ნოემბერს პარლამენტში კანდიდატების მოსმენა დასრულდა. ცალსახად დადებითად უნდა შეფასდეს პარლამენტში ჩატარებული გასაუბრების ფორმატი, სადაც როგორც დეპუტატებს, ასევე სამეცნიერო წრეების, ადვოკატთა ასოციაციის, კოალიციისა და სახალხო დამცველის წარმომადგენლებს საშუალება მიეცათ მათთვის განსაზღვრულ დროში კანდიდატებისთვის კრიტიკული კითხვები დაესვათ. პროცესის ღიაობისთვის ასევე მნიშვნელოვანი იყო ის, რომ გასაუბრებები პირდაპირ ეთერში გადაიცემოდა.

11 ნოემბერს სახალხო დამცველმა უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის კანდიდატების შერჩევის წესის არაკონსტიტუციურობის საკითხთან დაკავშირებით საკონსტიტუციო სასამართლოს მიმართა და სადავო ნორმების შეჩერება მოითხოვა.

³ საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარემ, ზაზა თავაძემ, რომლის დიპლომთან დაკავშირებითაც კითხვები არსებობდა, კენჭისყრამდე კანდიდატურა მოხსნა. რაც შეეხება ყოფილ გენერალურ პროკურორს, შალვა თადუმაძის არჩევა უზენაეს სასამართლოში ისე მოხდა, რომ მისი განათლების ხარისხის კანონთან შესაბამისობა არ დადასტურებულა.

❏ 22 ნოემბერს ერთ-ერთმა კანდიდატმა და საკონსტიტუციო სასამართლოს მოქმედმა თავმჯდომარემ, ზაზა თავაძემ პარლამენტს თხოვნით **მიმართა** მისი კანდიდატურის კენჭისყრა გადაედო. მიზეზად მან განათლების მაგისტრის ხარისხთან შესაბამისობის დადგენის საკითხი დაასახელა. მოგვიანებით, მან საერთოდ უარი **განაცხადა** კონკურსში მონაწილეობაზე.

❏ 3 დეკემბერს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს არამოსამართლე წევრმა, ანა დოლიძემ თანამოაზრეებთან ერთად პარლამენტის წინ აქცია - პერფომანსი „ჩააგდე სია“ გამართა და პარლამენტის დეპუტატებს ის 11 მიზეზი **წარუდგინა**, რის გამოც მათ კანდიდატები უნდა დაეწუნებინათ.

❏ 12 დეკემბერს „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო“ გენერალური პროკურორის დიპლომის საკითხს ისევ **გამოეხმაურა**. დამატებითი დოკუმენტების შესწავლის შედეგად გაირკვა, რომ შალვა თადუმაძის დიპლომის ნამდვილობა კვლავ არ დასტურდებოდა.

კენჭისყრა პარლამენტში

❏ 12 დეკემბერს პარლამენტის იურიდიულ საკითხთა კომიტეტში მოსამართლეობის კანდიდატთა კენჭისყრა დაიწყო. პროცესი მძიმე დარღვევების ფონზე ჩატარდა. რამდენიმე დეპუტატი სიტყვის უფლებას და კანდიდატების შეფასებას ითხოვდა, თუმცა თავმჯდომარემ მათ ამის უფლებას არ აძლევდა. პარალელურად, სხდომაზე ტექნიკური შესვენება გამოცხადდა, რა დროსაც ჟურნალისტებს ძალის გამოყენებით დაატოვებინეს დარბაზი და პროფესიული საქმიანობის განხორციელების შესაძლებლობა უსაფუძვლოდ შეუზღუდეს. სხდომის განახლების შემდეგ დეპუტატებს შეფასებების გაკეთების შესაძლებლობა მიეცათ, რასაც კენჭისყრა მოყვა. **იურიდიულმა კომიტეტმა 14 კანდიდატს დაუჭირა მხარი.**

პლენარული სხდომაც სწრაფად, იმავე დღეს დაინიშნა. სხდომა დარბაზში დაუდგენელი ნივთიერების გაშვების გამო შეწყდა. როგორც მოგვიანებით **გაირკვა**, ხსნარი სამოქალაქო მოძრაობა „ქვეყნის სამსახურში-ს“ წევრებმა პროტესტის ნიშნად გაუშვეს. პარლამენტის ინფორმაციით, ამ ნივთიერების გაშვების შედეგად „5 ადამიანი დაშავდა“. პროტესტის ორგანიზატორების განმარტებით კი ხსნარი „სრულიად უვნებელი და უსაფრთხო“ იყო. საქმეზე ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე დაზიანების საფუძვლით გამოძიებაც დაიწყო. ფაქტი უმრავლესობის რამდენიმე დეპუტატმა „ქიმიურ შეტევად“ და „ტერორისტულ აქტად“ **შეაფასა**.

მოგვიანებით, პლენარული სხდომა განახლდა და უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის კანდიდატებს საბოლოოდ უყარეს კენჭი. მათ სწორედ იმ 14 კანდიდატის თანამდებობაზე უვადოდ არჩევას დაუჭირეს მხარი, რომელთაც იურიდიულმა კომიტეტმა გაუწია რეკომენდაცია.

საბოლოოდ, უზენაესი სასამართლო შემდეგი შემადგენლობით დაკომპლექტდა:

 შალვა თარაშვილი გენერალური პროკურორი	 მამუკა ვასაკიძე გენერალური პროკურორის პირველი მოადგილე	 გიორგი მიქელაშვილი იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მდივანი	 მერაბ გაბრიადიძე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე	 მინარა ჯაფარიძე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე
 ვლერიკა კაკაბაძე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე	 ლევან მიქელაშვილი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე	 ნინო ჯაფარიძე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე	 ლალი შაშვილი საკონსტიტუციო სასამართლოს ყოფილი მოსამართლე	 კეთევან ჩიქობავა დამოუკიდებელი ინსპექტორი
 ალექსანდრე ჯურაბი ადვოკატი	 თამარ გაბრიადიძე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე	 მაია ვაკაჩია უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე	 ნურბაირ სინიასვილი უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე	

 თანამდებობები განსაზღვრულია კანდიდატების წარდგენის დროისათვის არსებული მდგომარეობით

არჩეული 14 მოსამართლიდან დიდი უმრავლესობა სასამართლოში არსებული გავლენიანი მოსამართლეების ან ხელისუფლების ინტერესების გამტარებლად აღიქმება.

საერთაშორისო პარტნიორების მწვავე კრიტიკა

ხელისუფლებისა და საბჭოს მიერ წარმართულმა ერთნაირმა პროცესმა და დამდგარმა შედეგმა მნიშვნელოვნად დააზიანა ქვეყნის რეპუტაცია, მათ შორის საერთაშორისო პარტნიორების თვალში. 14 მოსამართლის დამტკიცებას არაერთი მწვავე შეფასება მოყვა.

ამერიკის შეერთებული შტატების საელჩო:

„ნომინირებული კანდიდატების მოსმენები პარლამენტის იურიდიულ კომიტეტში იყო ღია და გამჭვირვალე. მოსმენებისას კანდიდატების გარკვეულმა ნაწილმა ვერ შეძლო საკმარისად წარმოეჩინა იურიდიული ცოდნა ან ერთგულება მიუკერძოებლობისადმი. ჩვენ ვწუხვართ, რომ დღეს პარლამენტის მიერ დამტკიცებულ სიაში ეს ნომინირებული კანდიდატებიც არიან.“

ევროკავშირი (EU):

„შერჩევის პროცესში არ იყო გათვალისწინებული ვენეციის კომისიის ყველა რეკომენდაცია და მას მთელი რიგი მნიშვნელოვანი ხარვეზები, მათ შორის გამჭვირვალობის ნაკლებობა ახასიათებდა. ამ ფაქტმა უარყოფითი გავლენა მოახდინა მოსამართლეთა წარდგენის პროცესზე, რომლის დროსაც მათი ჭეშმარიტი დამსახურება უნდა ყოფილიყო გათვალისწინებული.“

ზოგიერთი კანდიდატი არ სარგებლობს ფართო საზოგადოების ნდობით, რაც აშკარა იყო შერჩევის პროცესში. პარლამენტში მოსმენები გამჭვირვალედ ჩატარდა, თუმცა საბოლოო კენჭისყრამდე მეტი ძალისხმევა უნდა დათმობოდა კანდიდატთა შერჩევის დასაბუთებას.

საქართველოს ვალდებულებას, დაიცვას ეთიკისა და მიუკერძოებლობის უმაღლესი სტანდარტები სასამართლო სისტემაში, საკვანძო მნიშვნელობა აქვს სასამართლო სისტემისადმი საქართველოს მოქალაქეების ნდობისთვისა და ევროკავშირი-საქართველოს დღის წესრიგის განვითარებისთვის.“

ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეა (PACE):

„ახლა ნათელია, რომ პარლამენტმა სათანადო დასაბუთების გარეშე 19-დან 14 კანდიდატი აირჩია, მათ შორის ისინიც, ვის შესახებაც ითქვა, რომ არ გააჩნიათ ამ მაღალი თანამდებობისთვის საჭირო სამართლებრივი კომპეტენცია და დამოუკიდებლობის ხარისხი. ეს ყოველივე დაგმობას იმსახურებს“

დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებათა ოფისი (OSCE/ODIHR):

„მართალია, უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეთა არჩევის პროცედურებთან დაკავშირებული რეფორმები მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობის განმტკიცებისაკენ წინგადადგმული ნაბიჯია, თუმცა იგი ვერ უზრუნველყოფს მკაფიოდ ჩამოყალიბებული და ობიექტურ კრიტერიუმებზე დაფუძნებული, ვინაობა პარტიული ინტერესებისგან დაცული მიუკერძოებელი პროცესის ჩატარებას.“

[...] რიგი პოზიტიური ასპექტების მიუხედავად, სრულმა შეფასებამ გამოკვეთა, რომ არც საბჭომ და არც პარლამენტმა არ გადადგა საკმარისი ნაბიჯები იმისთვის, რომ შერჩევის პროცესში უზრუნველყოფილი ყოფილიყო ობიექტურობა, სამართლიანობა და თანმიმდევრულობა.“

ამერიკელი სენატორის, როჯერ ვიკერის წერილი საქართველოს პრემიერ-მინისტრს, გიორგი გახარიას:

„გასულ კვირას ქართული ოცნების მიერ ცალმხრივად უზენაესი სასამართლოს 14 მოსამართლის უვადოდ დანიშვნა, მიუხედავად იმისა, რომ არსებობდა სერიოზული კითხვები მათი იურიდიული კვალიფიკაციის შესახებ, კანონის უზენაესობისადმი საზოგადოების ნდობას ძირს უთხრის“.

ამერიკელი სენატორების, ჯიმ რიშისა და ჯინ შაჰინის წერილი საქართველოს პრემიერ-მინისტრს, გიორგი გახარიას:

„ჩვენ ვართ განსაკუთრებით შეშფოთებულნი რომ საქართველოს სასამართლო სისტემის დამოუკიდებლობას ძირი ეთხრება უზენაესი სასამართლოს 14 ახალი მოსამართლის უვადოდ დანიშვნით მანამდე, სანამ მათი კვალიფიკაცია სრულად იქნა შეფასებული, როგორც ეს აღნიშნა ევროპის უსაფრთხოების და თანამშრომლობის ორგანიზაციამ [ეუთო] თავის 2020 წლის იანვრის მონიტორინგის ანგარიშში. მიუკერძოებელი და დიდი გამოცდილების მქონე მოსამართლეების ნაცვლად, პოლიტიკური მოკავშირეების უმაღლეს სასამართლოში დანიშვნა იმ დემოკრატიულ ინსტიტუტებს უთხრის ძირს, რომლებმაც რეგიონში საქართველო შესაშური [მაგალითი] გახადა.“

შეჯამება

პარლამენტში კენჭისყრით უზენაესი სასამართლოს დაკომპლექტების ერთწლიანი მძიმე პროცესი დასრულდა. საბოლოოდ, 20 ვაკანსიაზე გამოცხადებულ კონკურსით, პარლამენტმა თანამდებობაზე 14 მოსამართლე უვადოდ აირჩია. არჩეული მოსამართლეების დიდი უმრავლესობა სასამართლოში არსებული გავლენიანი მოსამართლეების ან ხელისუფლების ინტერესების გამტარებლად მოიაზრება. განსაკუთრებით შემაშფოთებელი აღმოჩნდა, მოქმედი გენერალური პროკურორის, შალვა თაღუმაძის თანამდებობაზე ისე არჩევა, რომ მისი დიპლომის ნამდვილობის საკითხი პარლამენტს გამოკვლეული არ ჰქონდა. უზენაეს სასამართლოში ასევე ის 3 პირი დაინიშნა,⁴ რომლებიც 2018 წლის დეკემბერში წარდგენილ 10 - კაციან პრობლემურ სიაში ფიგურირებდნენ. უზენაეს სასამართლოში საბოლოოდ ისეთი კანდიდატებიც მოხვდნენ, რომლებთან გასაუბრებამაც აჩვენა, რომ არათუ უზენაესის სასამართლოსათვის საკმარის, არამედ კომპეტენციის მინიმალურ მოთხოვნებსაც ვერ აკმაყოფილებდნენ.

საბოლოო შედეგმა აჩვენა, რომ ხელისუფლების მიზანი უზენაესი სასამართლოს კეთილსინდისიერი და კვალიფიციური კადრებით დაკომპლექტება არ ყოფილა. სინამდვილეში მოსამართლეთა შერჩევის პროცესი, ფორმალური ხასიათის იყო. ხელისუფლებამ ვერ უზრუნველყო საერთაშორისო პრაქტიკის შესაბამისი კანონმდებლობის მიღება, რამაც საპარლამენტო უმრავლესობას შერჩევის პროცესის შედეგად წინასწარ დაგეგმილი შედეგის დაყენების შესაძლებლობა გაუადვილა. საბოლოო ჯამში კი, უზენაესი სასამართლო ძირითადად არა კონკურსში მონაწილე მაღალი კვალიფიკაციის მქონე კანდიდატებით, არამედ ხელისუფლების მიერ წინასწარ ლობირებული კადრებით დაკომპლექტდა. ყოველივე ამის გამო, პროცესი კრიტიკულად იქნა შეფასებული როგორც ადგილობრივი არასამთავრობო, ასევე საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეთა შერჩევის საკითხი საქართველოს მეგობარი ქვეყნების შეფასებებშიც ცალსახად ნეგატიური კუთხით მოხვდა. აღნიშნული პროცესი სასამართლოს მიმართ ნდობის კიდევ უფრო მეტად შემცირების საფუძველი იქნება. შერჩევის პროცესის მარეგულირებელი ნორმების ხარვეზების, პროცესში პარტიული ინტერესების, მოსამართლეთა კვალიფიკაციის დაბალი დონისა და სხვა პრობლემური საკითხების არსებობის გამო, შესაძლოა ამ პროცესის არალეგიტიმურობის საკითხიც კი დადგეს, რამაც ასევე შესაძლოა უზენაესი სასამართლო, ისე როგორც მთლიანობაში სასამართლო სისტემა, არაერთი რეფორმის, სისტემური ჩარევის, სიღმისეული ცვლილებების და ზოგადად მძიმე პროცესების ობიექტიც კი გახადოს.

⁴ მოსამართლეები: გიორგი მიქაუტაძე, ნინო ქადაგიძე და მერაბ გაბინაშვილი